

**Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад»
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**«ПРОСЕМІНАР З ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО
ТУРИЗМУ»**

(для бакалаврів)

Київ – 2018

Підготовлено кафедри міжнародних відносин та організації туристичної діяльності, доц. Кривоберець М.М.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та організації туристичної діяльності (Протокол № 3 від 25 жовтня 2018 року)

Затверджено на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (Протокол № 2 від 26 вересня 2018 року)

Кривоберець М.М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2018. – 31 с.

Методичні рекомендації містить пояснювальну записку, тематичний план, матеріал до вивчення дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» (для бакалаврів), методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентами, перелік тем науково-дослідної роботи, список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розвиток дослідницьких навичок — одне із важливих завдань вищої освіти. Як у нашій повсякденній, так і професійній діяльності постійно відчувається потреба у вирішенні різноманітних науково-практичних проблем, які можуть розглядатися як дослідницькі завдання, що вимагають для їх вирішення певних навичок. Проте, як показує досвід, випускники вищих навчальних закладів, незважаючи на те, що саме вони є основною рушійною силою науково-технічного і соціального прогресу, нерідко неадекватно сприймають структуру наукового пошуку, його філософію та методологію. Як наслідок, студенти не одержують спеціальних знань, необхідних для проведення наукових досліджень, не набувають дослідницьких навичок і досвіду для практики. Виходячи з цього, студенти повинні вивчати методологію наукових досліджень. Знання теоретичних концепцій потребує наукової систематизації та взаємоузгодження на основі створення інтегруючих методологічних конструкцій, підходів; вміння адекватно вибирати та використовувати методи, технології, аналізувати та інтерпретувати нові експериментальні факти та емпіричні дані сприятиме краще зрозуміти складну психологічну реальність.

Навчальний курс «Просемінар з організації туризму» (для бакалаврів) розрахований на вивчення студентів, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр”, і передбачає поглиблене вивчення основних організаційних та методологічних засад проведення наукових досліджень в управлінні людськими ресурсами. У студентів-бакалаврів, що приступають до роботи над дипломною роботою, виникає чимало запитань, пов’язаних з проблемами сучасного наукознавства, організацією науково-дослідної роботи, методикою і послідовністю написання роботи, правилами її оформлення і процедурою захисту.

Мета вивчення даного курсу — підготувати студентів до проведення самостійних наукових досліджень в сфері туризму.

Навчальний курс покликаний сприяти розвитку раціонального творчого мислення, розв'язанню наукових проблем, що постають у процесі наукових досліджень, на високому методологічному рівні, що є запорукою отримання об'єктивних, повних і науково обґрунтованих результатів. Навчальний курс передбачає вивчення методологічних техніки і технології оформлення наукових праць, що має на меті надання допомоги студентам-бакалаврам в оформленні власних наукових досліджень відповідно до вимог.

Основними завданнями курсу «Просемінар з організації міжнародного туризму» (для бакалаврів) є:

- ознайомити з основними поняттями і принципами наукового дослідження;
- навчити оцінювати науковий потенціал певного наукового дослідження та самостійно здійснювати його етапи на практиці;
- формування уявлення про особливості стилю наукового викладу та основні форми наукових праць;
- оволодіння навичками оформлення наукових досліджень у вигляді рефератів, анотацій, тез, наукових статей, наукових доповідей;
- ознайомлення з правилами цитування, бібліографічних посилань;
- оволодіння навичками відбору та аналізу наукових джерел;
- формулювання мети, завдань та актуальності наукового дослідження;
- оволодіння принципами вибору наукових методів дослідження;
- наукове обґрунтування результатів дослідження.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» (для бакалаврів) розраховані на підготовку бакалаврів з спеціальності «Організація туристичної діяльності» та «Міжнародний туризм».

Для денної форми навчання навчальним планом передбачаються тільки лекції і практичні заняття в досить обмеженій кількості. Основною формою вивчення дисципліни має місце самостійна робота.

Головною метою самостійної роботи студентів є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння матеріалу навчальної дисципліни.

Самостійна робота студентів - один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів щодо виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів над навчальною дисципліною «Просемінар з організації туризму» включає такі форми:

- підготовка до семінарських (практичних) занять;
- підготовка до виконання модульних завдань;
- пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою;
- аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій;
- формування аналітичних звітів (із побудовою діаграм, графіків, таблиць тощо) за заданою тематикою;
- написання комплексної науково-дослідної роботи за обраною темою.

Мета самостійної роботи студентів — сприяння засвоєнню в повному обсязі навчальної програми дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» та формування самостійності як важливої освітньої та професійної якості, сутність якої полягає у систематизації, плануванні та контролі власної діяльності.

Завдання самостійної роботи студентів – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмету «Просемінар з організації міжнародного туризму».

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни

«Просемінар з організації міжнародного туризму» підручниками, навчальними та методичними посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектом лекцій, періодичними виданнями тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму» організовується з дотриманням низки вимог:

- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи;
- забезпечення можливості творчого підходу у виконанні роботи, не обмежуючи освітній процес виконанням стандартних завдань;
- підтримка у процесі виконання самостійної роботи постійного взаємозв'язку між викладачем та студентами.

Студенти, які розпочинають вивчати дисципліну «Просемінар з організації міжнародного туризму», мають інформуватися викладачем щодо організації самостійної роботи, її форм та видів, термінів виконання, форм контролю та звітності, кількості балів за виконання завдань.

Перелік завдань для самостійної роботи, форми її організації та звітності, термін виконання та кількість отриманих балів за виконані завдання, визначаються викладачем кафедри при розробці робочої навчальної програми дисципліни.

Організація і контроль процесу та змісту самостійної роботи і її результатів здійснюються викладачами кафедри.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, фіксуються викладачами і доводяться до відома студентів.

Всі завдання самостійної роботи студентів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку студентом у процесі вивчення дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни «Просемінар з організації міжнародного туризму»
(бакалаврів)

№ п/п	Назва змістових модулів та тем
Змістовий модуль 1. Методологічні засади наукового дослідження	
1.	Наука як специфічна сфера людської діяльності
2.	Основні поняття і категорії наукової методології
3.	Методологія наукових досліджень
4.	Методика виконання наукових досліджень в галузі туризму
5.	Інформаційна база наукового дослідження
Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень в галузі туризму	
6.	Наукова організація дослідного процесу
7.	Основні етапи наукового дослідження
8.	Організація викладу результатів наукового дослідження
9.	Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність
10.	Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в сфері туризму

Разом годин: 90

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ для самостійного вивчення кожної теми

Змістовний модуль 1. Методологічні засади наукового дослідження

Тема 1. Наука як специфічна сфера людської діяльності

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Загальна схема наукових досліджень.
2. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.
2. Розкрийте суб'єкт, об'єкт та особливості наукового пізнання.
3. В чому полягає взаємозв'язок науки і практики?
4. Наведіть та поясніть загальну схему взаємозв'язків наукових досліджень.
5. Охарактеризуйте основні ознаки менеджера персоналу дослідницького типу.

Теми рефератів

1. Наукове пізнання: сутність та роль в процесі пізнання світу.
2. Наукознавство та його розвиток
3. Сутність та специфіка наукової діяльності.
4. Структура і класифікація наук.
5. Наукове дослідження як форма розвитку науки.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити наукові основи отримання (створення) нового знання.

Наукознавчий підхід. Наукознавство — це комплексна наукова дисципліна, яка з різних боків вивчає науку. Предметом наукознавства є загальний склад науки, засоби й форми її функціонування, зв'язок і залежність темпів і напрямів її розвитку від інших суспільних явищ та інститутів. Метою цієї дисципліни є розробка теоретичних основ організації, планування й управління наукою, тобто системи заходів, що спирається на об'єктивну логіку розвитку науки, забезпечує оптимальні темпи її розвитку й підвищення ефективності наукових досліджень. Вирізняють дев'ять моделей вивчення науки: інформаційну (наука розглядається як система, що самоорганізується й керується власними інформаційними потоками), логічну (наука вивчається як логічний розвиток ідей), гносеологічну (вивчаються загальнонаукові підходи, форми й методи наукового пізнання), економічну (вивчається взаємодія розвитку науки з економічним розвитком держави, оцінюється економічна ефективність наукових досліджень), політичну (розглядається взаємозв'язок науки з політикою, політичною ідеологією), соціологічну (наукові співтовариства, організації, колективи вивчаються макро- і мікросоціологічними засобами), демографічну (науковий потенціал

досліджується як демографічна задача), евристичну (об'єктом вивчення є науковець, психологія наукової творчості), системотехнічну (наука розглядається як система, якою необхідно керувати). Цей перелік можна продовжити за рахунок історичної (історія науки), біографічної (вивчення і систематизація біографій учених), організаційної (організація науки) психологічної (психологія наукової творчості), прогностичної (прогнозування тенденцій розвитку науки), філософсько-методологічної (філософія науки) складових наукознавства.

Наукометричний підхід. Наукометрія — це один з розділів наукознавства, що вивчає науку як інформаційний процес за допомогою кількісних (статистичних) методів. Саме з їхньою допомогою вдалося відкрити закон експоненціального зростання інформаційних потоків.

Хід наукового дослідження можна представити у вигляді такої логічної схеми:

1. Назва наукової роботи.
2. Обґрунтування актуальності обраної теми.
3. Постановка мети і конкретних завдань дослідження.
4. Визначення об'єкта і предмета дослідження.
5. Вибір методів (методики) проведення дослідження.
6. Опис процесу дослідження.
7. Формулювання висновків і оцінка одержаних результатів.
8. Обговорення результатів дослідження.

Література [15; 39; 41; 21; 56; 60; 68; 71; 74; 77; 78; 86; 88]

Тема 2. Основні поняття і категорії наукової методології

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

3. Загальна схема наукових досліджень.
4. Структурні елементи науки: поняття, категорії, принципи, постулати, правила.
5. Класифікаційна проблема в сучасній науці. Принципи класифікацій.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

6. Охарактеризуйте основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, закон, концепція, теорія).
7. Розкрийте роль наукових фактів у науковому дослідженні.
8. Наукові гіпотези: сутність, види, формування та обґрунтування.
9. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
10. Структура наукового доказу та спростування: теза, аргумент, форма (демонстрація). Правила і умови доказів та спростувань.
11. В чому полягають сутність та правила аргументації?

Теми рефератів

1. Наукова ідея як спроба нетрадиційного пояснення явищ.
2. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
3. Наукові закони.

4. Докази як процес встановлення істинності твердження.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що наукове пізнання як відносно самостійна, цілеспрямована пізнавальна діяльність — складний багатокомпонентний процес, що охоплює: 1) пізнавальну діяльність спеціально підготовлених груп людей, які досягли певного рівня знань, навичок, розуміння, виробили відповідні світоглядні та методологічні установки щодо своєї професійної діяльності; 2) об'єкти пізнання, які можуть не збігатися безпосередньо з об'єктами виробничої діяльності, а також практики в цілому; 3) предмета пізнання, який детермінується об'єктом пізнання й проявляється в певних логічних формах.

Система класифікації визначається і характеризується використанням методом класифікації, ознаками класифікації, послідовністю і кількістю рівнів класифікації, кількістю угруповань.

Система класифікації – це сукупність методів і правил розподілу множини об'єктів на підмножину відповідно до ознак схожості або несхожості.

Об'єкт класифікації – елемент класифікаційної множини.

Класифікаційне групування – підмножина об'єктів, отриманих у результаті класифікації.

Метод класифікації – це сукупність правил створення системи класифікаційних угруповань та зв'язки між ними. Розрізняють два основних методи класифікації: ієрархічний та фасетний.

Ієрархічний метод класифікації – це послідовний поділ множини об'єктів на підлеглі класифікаційні угруповання. Він характеризується тим, що початкова множина об'єктів послідовно поділяється на угруповання (класи) першого рівня поділу, потім - другого і так далі. Сукупність угруповань при цьому утворює ієрархічну деревоподібну структуру, яку зображають у вигляді гіллястого граф.

Ієрархічний метод класифікації характеризується глибиною (кількістю рівнів класифікації), ємністю (глибина та кількість створених на кожному рівні угруповань) та гнучкістю (добра пристосованість для ручної обробки та велика інформативність кодів). Основним недоліком цього методу є жорсткість структури, яка зумовлена фіксованістю ознак та їх послідовністю. Зміна хоча б однієї ознаки призводить до перерозподілу класифікаційних угруповань. Тому в класифікаторах, які побудовані за ієрархічним методом, повинні бути передбачені резервні ємності. Також цей метод не дає змоги зібрати об'єкти за будь-яким довільним поєднанням ознак.

Переваги: логічність побудови, чіткість визначення ознак, великий обсяг інформації, зручність використання.

Недоліки: жорстка структура, брак резервного обсягу.

Фасетний метод класифікації – паралельний поділ множини об'єктів на незалежні класифікаційні угруповання. Він компенсує недоліки ієрархічного методу класифікації. При цьому методі класифікації початкова множина об'єктів може незалежно поділятися на класифікаційні угруповання з

використанням однієї з образних ознак. Кожна ознака фасетної класифікації відповідає фасеті, яка є списком значень цієї класифікації (колір: червоний, зелений; професія: інженер, бухгалтер). Фасета – набір значень однієї ознаки класифікації. Фасети взаємно незалежні. Кожний об'єкт може одночасно входити в різні класифікаційні угруповання.

Система класифікації може бути подана переліком незалежних фасетів (списків), які містять значення ознак класифікації. Кількість фасетних формул, для яких можуть бути утворені ієрархічні класифікації, визначається можливим поєднанням ознак.

Література [15; 17; 21; 39; 80]

Тема 3. Методологія наукових досліджень

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Система управління як об'єкт дослідження; основні принципи системного підходу.

2. Зміст і застосування аксіоматичного методу у наукових дослідженнях.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Охарактеризуйте основні методи наукового пізнання.

2. В чому полягає взаємозв'язок предмета і методу наукового дослідження. ?

3. Поясніть чому полягає методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки.

4. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.

5. Класифікуйте методи наукового пізнання. Розкрийте сутність цих методів.

6. Охарактеризуйте методологію системного підходу в дослідженні системи управління.

Теми рефератів

1. Поняття наукової методології та методів наукового пізнання.

2. Методологія економічної науки.

3. Системний підхід в дослідженні управління.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити поняття методології та форми наукового пізнання.

Теоретичні методи наукового дослідження поділяються на аналітичні та синтезуючі. За допомогою аналітичних методів відбирається релевантна інформація із всієї наявної, яка отримана в результаті первинної обробки конкретних даних.

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного

завдання. Фактично різниця між методом і теорією має функціональний характер: формуючись як теоретичний результат попереднього дослідження, метод виступає як вихідний пункт й умова майбутніх досліджень.

У кожному науковому дослідженні можна виділити два рівні:

- емпіричний, на якому відбувається процес накопичення фактів;
- теоретичний – досягнення синтезу знань (у формі наукової теорії).

Згідно з цими рівнями загальні методи пізнання можна поділити на три групи, грані між якими визначені приблизно:

- методи емпіричного дослідження;
- методи, ідо застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях досліджень;
- методи теоретичних досліджень.

Разом з тим наукове пізнання охоплює не тільки методи та засоби пізнання, а й уже сформовані логічні форми пізнання й мовні засоби. Проте концепції, теорії, наукові гіпотези тощо — це не тільки результат, ай форми наукового пізнання, спрямовані на досягнення істинного (достовірного), систематизованого знання, здатного пояснити явища, передбачити їхні можливі зміни і бути застосованим практично. Таким чином, наукове пізнання вирішує чітко окреслені завдання, що визначаються цілями пізнання і, в свою чергу, детермінуються практичними потребами суспільства й потребами розвитку самої науки.

Такі форми, як поняття, судження, умовиводи, в науковому пізнанні не відображають сповна його специфіку. З цією метою в його методологічному арсеналі сформувалися й набули відносної самостійності такі форми й засоби, як факт, проблема, гіпотеза, концепція, теорія, ідея тощо.

Емпіричний рівень пізнання не зводиться лише до форм і методів чуттєвого сприйняття. Експериментальне дослідження, предметна діяльність передбачає й теоретичні дії, мислительну діяльність, спрямовану на постановку завдання, вирішення проблеми тощо. Проте й теоретичне пізнання не зводиться лише до оперування абстракціями, поняттями, категоріями, принципами тощо. Теоретична діяльність вчених (природодослідників, гуманітаріїв та суспільників), якщо вона хоче бути ефективною й успішною, має спиратися на практику, експеримент, спостереження, оскільки вони забезпечують дослідника фактами.

Література [15; 17; 21; 31; 42; 56; 73; 74; 80; 83; 84]

Тема 4. Методика виконання наукових досліджень в галузі управління людськими ресурсами

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Оцінка забезпеченості підприємства робочою силою та її використання.
2. Розробка та впровадження методів зниження плинності кадрів.
3. Оцінка ефективності роботи кадрових служб.
4. Дослідження соціально-трудоких відносин, процесу соціального захисту населення.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. В чому полягають особливості конкретно-наукових (емпіричних) методичних прийомів та їхні процедури у дослідженнях в галузі менеджменту охорони здоров'я”
2. Наведіть найпоширеніші методи наукових досліджень актуальних проблем менеджменту охорони здоров'я”.
3. Розкрийте методологію наукових досліджень стану та прогнозування тенденцій зайнятості в окремих сферах економічної діяльності. .
4. Методологія наукових досліджень ефективності менеджменту охорони здоров'я”

Теми рефератів

1. Методологія наукових досліджень в сфері формування ефективної зайнятості в Україні.
2. Методологія наукових досліджень в управлінні персоналом.
3. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в галузі управління людськими ресурсами.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно розкрити актуальні проблеми управління персоналом і економіки праці.

Дослідження науки управління повинні мати чітко виражену мету і спрямованість - максимально сприяти досягненню найоптимальніших результатів у організуючій діяльності управління. Ця мета, власне, і визначає об'єкт і предмет, комплексний характер знань науки управління як творчого результату синтезування досягнень низки суспільних і природничих наук. Комплексний характер знань науки управління не позбавляє її самостійності й певної відокремленості у загальній системі наук (вона має власний предмет дослідження, зміст та методи). Досвід медичних фірм високорозвинених країн (ФРН, США, Японії) свідчить, що для утримання позиції на ринку необхідно скорочувати період на виконання наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок на 30-50 %. Тільки в такому разі їм удається уникати значних економічних витрат. Наприклад, досвід фірм ФРН, які випускають обладнання для медичної промисловості, свідчить про те, що збільшення тривалості розробки виробу з п'ятирічним життєвим циклом на 6 місяців призводить до втрати 30% прибутку від його реалізації. Для виробів з трирічним життєвим циклом втрати прибутку досягають 50%. Водночас скорочення періоду розробки інновації на півроку подвоює прибуток .

Стосовно медицини, як невиробничої сфери людської діяльності, інноваціями вважається рентабельне та (або) ресурсозберігаюче використання новітніх в лікувально-профілактичних закладах у вигляді нових медичних технологій, видів медичних товарів та послуг, організаційно-технічних та соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного, адміністративного характеру. Інноваційна діяльність лікувально-профілактичних закладів направлена на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу, з метою

розширення асортименту послуг, способів їх виробництва, підвищення якості медичної допомоги та задоволення потреб пацієнтів у високоякісних медичних послугах, а в кінцевому результаті - на оптимізацію здоров'я населення.

Тепер, як ніколи, організації охорони здоров'я покликані розвивати свою здатність до змін та новаторства. Вони можуть відрізнитися за функцією, яку виконує певна організація в системі медичного обслуговування. Для більшості організацій охорони здоров'я здатність працювати творчо та управляти змінами, а також бути новаторами, є ключем до довголіття.

Література [15; 17; 21; 22; 26; 29; 33; 39; 51; 62; 63; 80]

Тема 5. Інформаційна база наукового дослідження

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Поняття статистичних даних. Тип даних.
2. Поняття бібліографії. Принципи складання бібліографії.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте основні принципи збирання інформаційного матеріалу.
2. Розкрийте роль інформації в наукових дослідженнях.
3. В чому полягає класифікація джерел фактичної інформації дослідника про об'єкти дослідження?
4. Поясніть основні етапи організації роботи з фактичною інформацією.

Теми рефератів

1. Емпірична база наукового дослідження.
2. Теоретична база наукового дослідження.
3. Організація роботи з науковими джерелами в бібліотеках та архівних фондах.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що інформаційний підхід виконує декілька своєрідних функцій: праксеологічну, конструктивну, пояснювальну, моделюючу. Перша з них проявляється в організаційних рішеннях, що стосуються суспільного виробництва й духовного життя людини та суспільства (бібліотеки, музеї, архіви, система освіти). Друга тісно пов'язана з першою (праксеологічною) функцією, але реалізується через інформаційну техніку (технічні системи зв'язку, Інтернет, технопарки). Третя служить для опису й пояснення пізнавальних та організаційних процесів у природознавстві, суспільствознавстві й техніці. Четверта є окремим випадком пояснювальної функції і виявляється у створених суб'єктом пізнання інформаційних моделях.

Інформація є базовим функціональним поняттям інформаційного підходу до вивчення науки, зміст і обсяг якого змінні й залежать від багатьох факторів (об'єкта, суб'єкта, засобів, методології, організації, мови дослідження).

Поняття «інформація» і «знання» не є тотожними: інформація — об'єктивна, знання — суб'єктивне.

Інформація — це знання в комунікативній формі, засіб передавання (транспортування) знання. Вона є сировиною, напівфабрикатом, сурогатом знання. З погляду семіотики інформація — це знання у знаковій формі. Її можна використати для вимірювання різних властивостей і відносин реальних об'єктів і систем. Наприклад, невизначеності, що характерна для набору альтернатив або розподілу матерії та енергії в просторі, або змін, що супроводжують усі процеси, тощо.

Л. Бриллюен відкрив закон залежності ступеня збурення об'єкта від кількості одержаної від нього інформації. Тобто чим більша кількість інформації про об'єкт, чим детальніше він обстежений, тим більшим є ефект збурення об'єкта дослідження. Прояв цього збурення спостерігається через зріст ентропії (безладдя й невизначеності).

До базових принципів інформаційного забезпечення науки слід віднести: по-перше, принцип «обганяти, не здоганяючи», згідно з яким дослідник одразу повинен переходити в інформаційному просторі на рівень найновітніших знань, минаючи застарілу інформацію; по-друге, принцип «випереджаючого інформаційного обслуговування», за яким інформаційні служби повинні забезпечувати дослідника інформацією, що не була їм замовлена, але може бути використана для розв'язання проблем, котрі стоять на порядку денному.

Основними вимогами до якості інформації є своєчасність, повнота, точність, системність, чіткість, доступність, конкретність, контрастність, оригінальність і технологічність форми її подачі.

EndNote 9 - популярна програма яка дозволяє: вести пошук по бібліографічним базам даних в Інтернеті; організовувати власну базу даних посилань і зображень; створювати документи і редагувати бібліографічні посилання за вбудованими шаблонами; та багато іншого.

Література [2; 11-14; 25; 45; 50; 51; 58; 73]

Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень в галузі туризму

Тема 6. Наукова організація дослідного процесу

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Роль консультування як форми організації наукового дослідження.
2. Організаційно-технологічні принципи ефективної побудови дослідницької діяльності.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте роль наукової організації дослідного процесу у підвищенні ефективності наукових досліджень.
2. Розкрийте психофізіологічні та соціально-психологічні особливості людини, що забезпечують успіх творчої праці у дослідницькій роботі.
3. Розкрийте поняття “планування” в наукових дослідженнях.

4. Наведіть приклади раціонального трудового режиму дослідника й організації робочого місця науковця..

Теми рефератів

1. Організаційно-технологічні принципи ефективної побудови дослідницької діяльності.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно підкреслити те, що ефективність наукової творчості, оптимальне використання потенційних можливостей науковця залежать від раціональної організації праці. Чим вищий рівень організації праці науковця, тим більших результатів він може досягти за короткий термін. І навпаки, при незадовільній організації наукової праці подовжується термін виконання дослідження і знижується його якість, зменшується ефективність.

Є багато методів наукової організації праці, які вибираються особисто з урахуванням індивідуальних особливостей. Однак, існують загальні принципи наукової праці. До найважливіших з них відносять: творчий підхід, мислення, плановість, динамічність, колективність, самоорганізацію, економічність, критичність і самокритичність, роботу над собою, діловитість, енергійність, практичність. Частина з цих принципів зумовлена зовнішнім середовищем, інші стосуються особистості дослідника.

Творчий підхід означає, що на всіх етапах дослідження науковець повинен прагнути до пояснення фактів, предметів, явищ, намагатися сказати щось нове в науці. Тому для наукової творчості характерною є постійна копітка розумова праця. У цьому зв'язку доцільно згадати давнє китайське прислів'я, яке стверджує: "Ти можеш стати розумним трьома шляхами: шляхом власного досвіду - це найважчий шлях; шляхом наслідування - найлегший шлях; шляхом мислення - це найбагородніший.

Плановість у науковій творчості втілюється в різних перспективних і робочих планах та програмах, календарних планах, у графіках роботи дослідника, в його індивідуальному плані та ін. За планами перевіряється (по можливості щоденно) хід роботи.

За весь період роботи над дипломною роботою, дисертацією або монографією може бути кілька планів. Спочатку складають плани досить укрупнені, потім їх деталізують, коригують, переробляють. Часто останній план дуже далекий від початкового варіанту. Необхідно постійно контролювати виконання основних етапів роботи та її результати. Слід коригувати як загальний план, так і окремі його частини. Важливо сформулювати не лише завдання даного етапу дослідження, а й заходи щодо досягнення загальної мети.

Наукова робота - це, як правило, одноосібне дослідження. Однак, дослідник (магістр, аспірант) є членом колективу: кафедри, інституту. Протягом роботи над дослідженням він може звертатися за порадою до членів колективу. Крім того, відбувається колективне обговорення теми дослідження, постановки завдань, отриманих результатів, можливостей їх використання та ін.

Оптимальний науковий колектив, поєднуючи в собі різні демографічні і психологічні типи, старих і молодих, генераторів ідей і виконавців, - при повному взаєморозумінні і чіткому оперативному науковому керівництві може значно підвищити ефективність роботи над дослідженням. Рівень дисертації (диплома), рекомендації її до захисту - це не тільки індивідуальна, а й колективна відповідальність.

Велике значення, якщо, навіть, не головне, має принцип самоорганізації праці здобувача, оскільки наукова творчість піддається регламентації в граничних межах. Отже, кожний здобувач самостійно визначає комплекс заходів щодо забезпечення свого успіху.

До елементів самоорганізації належать:

- організація робочого місця із забезпеченням оптимальних умов для високопродуктивної праці;
- додержання дисципліни праці;
- послідовність у накопиченні знань протягом творчого життя;
- систематичність у дотриманні єдиної методики і технології при виконанні одноразової роботи.

Досягти системності в роботі можна виконанням певних правил:

- постійно думати про предмет дослідження;
- не працювати без плану;
- при виконанні великої роботи слід звільнитися від другорядних справ;
- перш ніж братися за роботу, зважити і розподілити свої сили і час;
- заздалегідь готувати все необхідне для виконання роботи, щоб не відволікатись;
- не можна робити дві справи одночасно;
- творчу роботу виконувати перед механічною, складну - перед простою;
- доводити розпочату роботу до кінця і не розпорошувати сили;
- постійно контролювати свою роботу, вчасно вносити корективи, обмежувати глибину розробки;
- намагатися бачити кінцеву мету.

Література [33; 37; 40; 48; 50; 54; 56; 61; 67; 71; 80; 88]

Тема 7. Основні етапи наукового дослідження

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Поняття абстракту.
2. Прийоми узагальнення матеріалу.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.
2. Розкрийте основні принципи організації і послідовність проведення наукових досліджень.

3. Розкрийте поняття “програма дослідження”.
4. Наведіть та поясніть загальну схему обробки накопиченого матеріалу.

Теми рефератів

1. Організація і послідовність проведення наукових досліджень.
2. Структура наукового дослідження.
3. Форми наукових праць з економіки.
4. Структура та етапи підготовки наукового твору.
5. Особливості емпіричного та теоретичного рівнів наукового дослідження.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно розкрити поняття алгоритму та технології наукових досліджень. Алгоритм - це технологія вирішення проблеми, що передбачає не тільки послідовність і паралельність різних операцій, але і можливості їх невдачі, пошук нових шляхів вирішення проблеми в рамках даної програми, коректування змістовної взаємодії проблем.

Весь хід дослідження економічних систем можна представити у вигляді наступного алгоритму:

- вибір і обґрунтування актуальності теми дослідження. Виділення вирішуваної проблеми і суперечностей;
- загальне ознайомлення з проблемою дослідження, визначення її зовнішніх меж;
- формулювання цілей дослідження і постановка конкретних завдань дослідження;
 - визначення об'єкту і предмету дослідження;
 - розробка гіпотези дослідження;
 - побудова програми і плану дослідження;
 - вибір методів і розробка методики проведення дослідження (соціологічні, формальні, експертні);
- безпосереднє дослідження. Організація і проведення експерименту.

Перевірка гіпотези;

- узагальнення і синтез експериментальних даних;
- формулювання попередніх висновків, їх апробація і уточнення;
- формулювання і обґрунтування завершальних висновків, оцінка отриманих результатів, розробка практичних рекомендацій;
- опис процесу дослідження і його результатів;
- обговорення результатів дослідження;
- впровадження отриманих результатів в практику.

Технологія - це варіант раціональної побудови процесу дослідження.

Найбільш простою, елементарною технологією є лінійна технологія. Вона полягає в послідовному проведенні досліджень по наступних етапах: постановки проблеми, формулювання завдань її рішення, вибору методів дослідження, проведення аналізу і пошуку позитивних рішень, експериментальної перевірки рішення, якщо вона можлива, розробки

інновацій. Така технологія може бути вельми ефективною у разі вирішення порівняно простих дослідницьких проблем.

Багато схем раціональних технологій припускають можливість паралельного виконання робіт або операцій. У технології досліджень такий підхід також існує. Наприклад, по складних, комплексних проблемах можна виконувати окремі дослідницькі роботи паралельно. Більш того, в деяких випадках це виявляється просто необхідним. Це економить час, дозволяє ефективніше використовувати персонал, підвищує компетентність і продуктивність діяльності.

Бувають проблеми в дослідженні, вирішення яких важко представити заздалегідь в певній технологічній схемі, важко передбачати, які етапи необхідні для визначення остаточного результату, і взагалі чи існує він з цієї проблеми. В цьому випадку використовуються технології адаптивного типу. Суть їх полягає в послідовному коректуванні технологічної схеми у міру проведення кожного з етапів дослідження.

Якщо мета досліджень - часткові зміни системи, - використовується технологія послідовних змін якості діяльності. Вона побудована на оцінці існуючої якості управління (управлінській діяльності) і пошуку неprincipових, незначних, але реальних змін якості. Така технологія дозволяє проводити дослідження при незначних ресурсах, уникати ризик інновацій, підвищити надійність перетворень. В області дослідження існують і технології випадкового пошуку. На першому етапі такої технології не передбачається багато уваги приділяти постановці проблеми, її вибору, обґрунтуванню. Береться будь-яка проблема і на її основі проводиться дослідження по суміжних проблемах, встановлюються зв'язки, заповнюється рішеннями "поле проблем", визначається, таким чином, траєкторія розвитку. Вона і показує головну проблему, на якій необхідно зосередити увагу.

Вибір технологічних схем проведення дослідження сприяє підвищенню його ефективності.

Література [15; 17; 21; 31; 35; 36; 39; 40; 43; 46; 49; 53; 65; 77]

Тема 8. Організація викладу результатів наукового дослідження

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Вимоги до оформлення наукової роботи.
2. Термінологія та фразеологія наукової прози.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте основні етапи підготовки наукової праці.
2. Наведіть основні вимоги, що висувуються до рукописів наукової праці.
3. Які види наукових досліджень проводяться у вищому навчальному закладі?
4. Наведіть приклади наукової продукції та їх зміст.

5. Охарактеризуйте форми наукових праць в галузі управління людськими ресурсами.

Теми рефератів

1. Особливості написання наукових статей.
2. Послідовність підготовки, оформлення і подання дисертації та матеріалів захисту до ВАК України.
3. Підготовка та прилюдний захист дисертацій.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно визначити вимоги до подання науково-дослідницьких робіт.

Кожна робота повинна ґрунтуватись на певній науковій та експериментальній базі і містити посилання на відповідну літературу, її перелік, відображати власну позицію дослідника.

Обсяг науково-дослідницької роботи не повинен перевищувати визначеної кількості друкованих сторінок.

Наукова робота обов'язково має містити оцінки, рецензії відповідних фахівців (досвідченого вчителя, науковця, спеціаліста певної галузі).

Для українських вчених науково-дослідна робота повинна бути виконана з дотриманням Закону України "Про мови в Українській РСР". Робота з іноземної мови виконується на державній мові.

Роботи, тема і зміст яких не відповідають профілю секції, до участі в конкурсі-захисті не допускаються.

Захист здійснюється на основі другого примірника науково-дослідницької роботи. Подані учасниками конкурсу-захисту науково-дослідницькі роботи розглядаються як авторські і такі, в яких достовірність наведених результатів та можливість опублікування завірені науковими керівниками.

Учасник конкурсу-захисту зобов'язаний подати тези своєї роботи. Перед тезами зазначається: назва роботи; ініціали та прізвище автора та наукового керівника; назва територіального відділення; базового позашкільного закладу; назва навчального закладу; клас; населений пункт.

Види наукових видань. Розподіл журналів на класи, підкласи, групи

Практичне вивчення журналів з метою визначення їх місця в системі ЗМК передбачає виявлення типологічних ознак і характеристик, а також моделювання і прогнозування нових видань. Такий аналіз включає такі складові: класифікацію за тематичною спрямованістю, визначення типологічних ознак журналів, їх типів, видів, складення логічної класифікаційної моделі і типологічного моделювання.

Умовно всі журнали можна поділити на три рівня сприйняття, які відповідно розраховані на три рівня читачів: 1) інформація для всіх; 2) широке коло працівників галузі й тих, хто цікавиться певними сферами науки, техніки, культури; 3) наукова і спеціальна інформація.

Узагалі всі журнали поділяються, звичайно, умовно на такі основні тематичні класи: загальнополітичні та соціально-економічні, виробничо-технічні, природничо-наукові, сільськогосподарські, медичні, культурно-

просвітницькі, літературно-художні, військові, спортивні, екологічні. Кожен з цих класів у свою чергу поділяється на тематичні групи.

Згідно з існуючими системами наукових установ - академічною, вузівською і галузевою - вид наукових журналів поділяється на три типи: академічні, вузівські, галузеві. На перший погляд, поділ тут відбувся відповідно до того, який орган видає журнальну продукцію, але насправді - за цільовим призначенням, властивим кожному типу видання відповідно до різних завдань академічної, вузівської і галузевої науки.

Перший тип наукових журналів, що відображають досягнення фундаментальних наук, - академічні журнали. Їх видають Національна академія наук України, наукові товариства, науково-дослідні інститути ("Вісник Національної академії наук України", що висвітлює загальнонаукові та громадсько-політичні теми, або "Доповіді Національної академії наук України", "Відродження" - український міжетнічний науково-педагогічний журнал).

До другого типу наукових журналів належать численні серії вісників вищих навчальних закладів Міністерства освіти України, наукові доповіді вищої школи, матеріали конференцій, наукові праці вчених вищої школи тощо. Так, приміром, "Вісник Київського університету" мав стільки ж серій, скільки факультетів є у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (серії "Журналістика", "Філософія", "Біологія" і т.ін.).

До третього типу належать наукові журнали, які видають галузеві міністерства на базі наукових установ - відомчих науково-дослідних інститутів. Журнали цього типу відображають досягнення не фундаментальної, а прикладної науки ("Земля і люди", "Вісник аграрної науки" тощо).

Таким чином класифікація журналів за цільовим призначенням дозволила поділити всю безліч сучасних спеціальних журналів на види та типи.

Література [5; 7; 9; 10–14; 18-20; 29; 30; 34; 52; 69; 70]

Тема 9. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Взаємозв'язок ефективності дослідження з дослідницьким потенціалом управління.
2. Впровадження результатів дослідження в практичну діяльність.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність економічної ефективності наукових досліджень.
2. Розкрийте поняття „ефективність наукових досліджень”.
3. В чому полягає вибір методу оцінки та системи показників оцінки ефекту від проектних рішень?
4. Наведіть та поясніть загальну методику розрахунку економічної ефективності науково-дослідних робіт.

5. Охарактеризуйте основні фактори, що впливають на ефективність дослідження.

Теми рефератів

1. Сучасні напрямки впровадження результатів досліджень в практичну діяльність.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. При розкритті питань необхідно визначити поняття „ефективність наукових досліджень”.

Впровадження розрізняють за двома ознаками:

- формою матеріального втілення (навчальні посібники, програми, методичні рекомендації, державні стандарти тощо);
- робочою функцією упорядкованих результатів (організація і управління навчальним, виробничим процесом, оптимізація, зміни в технології та процесі виробництва).

Оцінювання результатів дослідження. Якщо основною характеристикою фундаментальних досліджень є їх теоретична актуальність, новизна, концептуальність, доказовість, перспективність і можливість запровадження результатів у практику, то при розгляді прикладних досліджень слід оцінювати в першу чергу їх практичну актуальність і значимість, можливість запровадження в практику, ефективність результатів. Для наукових розробок тут цінною є новизна, актуальність і ефективність.

Економічна ефективність характеризується вираженими у вартісних вимірах показниками економії живої та уречевлюваної праці в суспільному виробництві, сфері послуг, які отримано від використання результатів НДД та порівняння їх з витратами на проведення дослідження.

Науково-технічна ефективність характеризує приріст нових наукових знань, призначених для подальшого розвитку науки і техніки. Соціальна ефективність виявляється в підвищенні життєвого рівня людей, розвитку охорони здоров'я, культури, науки і освіти, поліпшенні екологічних умов тощо.

Названі види ефективності науково-дослідних робіт взаємопов'язані і впливають один на одного.

Питання ускладнюється тим, що необхідно визначити не лише ефективність НДД, яка проводиться навчальними закладами, а й ефективність її впливу на навчальний процес, підвищення якості підготовки спеціалістів, зростання викладацької майстерності науково-педагогічного складу тощо.

При оцінці ефективності науково-дослідних робіт, слід брати до уваги весь комплекс робіт, пов'язаних з науковою діяльністю вищої школи: проведення самих досліджень, підготовку докторів і кандидатів наук, винахідницьку і патентно-ліцензійну роботу, видавничу діяльність, науково-дослідну роботу студентів.

Проблема оцінки ефективності наукової діяльності має два аспекти, оскільки вищий навчальний заклад можна розглядати як навчально-науковий центр. Звідси і два види ефективності наукової роботи: економічна - від упровадження, наприклад, у галузь туризму результатів завершених

досліджень і когнітивна ефективність (нібито супутня, а насправді має першочергове значення для підвищення якості підготовки спеціалістів), яка отримується від написання нових підручників і наукових статей, читання нових курсів лекцій, що ґрунтуються на наукових досягненнях в науковій роботі, проведення конференцій, семінарів, курсів, широкого залучення студентів до наукових досліджень.

Специфіка проведення наукових досліджень у ВНЗ проявляється не лише у тому, що для цього потрібні спеціально підготовлені кадри, спеціальне для тієї чи іншої галузі науки обладнання, особлива стаття витрат, а й у тому, яким чином будуть використані кінцеві результати цих досліджень і який вони дадуть ефект. Тому ефективність наукової діяльності вищого навчального закладу необхідно розглядати саме з цих позицій, виходячи з головного завдання вищої школи - вдосконалення підготовки висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства. У цьому і полягає основна особливість оцінки ефективності наукової діяльності вищого навчального закладу, що за своїм змістом і головним призначенням багато в чому відрізняється від такого роду поняття щодо НДД, яка ведеться в науково-дослідних інститутах та інших наукових закладах.

Визначення економічної ефективності НДД в умовах виробництва є одним з найважливіших і найскладніших завдань. Вона передбачає вивчення ефективності впровадження нових технологічних процесів, удосконалення системи управління тощо. При цьому співставляються витрати на проведення наукового дослідження та на його впровадження з отриманим економічним ефектом. Економічні витрати за довгостроковими комплексними науковими дослідницькими програмами визначаються на основі розрахунку інтегрального показника за строк здійснення програми і наступного ефективного використання її результатів.

Література [1; 3; 10; 20; 52; 65]

Тема 10. Організаційно-правові засади науково-дослідної роботи в сфері туризму

Питання, які виносяться на самостійне опрацювання (до заліку):

1. Принципи пошуку агенції, яка фінансує наукові дослідження. Поняття гранту.
2. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в сфері менеджменту туризму.

Контрольні питання і навчальні завдання (для обговорення на семінарських заняттях):

1. Визначте сутність та призначення науки як форми пізнання світу.
2. Які нормативно-правові акти регулюють науково-дослідну діяльність в Україні?
3. В чому полягає соціально-правовий статус наукових працівників?
4. Наведіть приклади та поясніть принципи функціонування міжнародного співробітництва в науково-дослідній сфері.

5. Охарактеризуйте систему державної організації наукових досліджень.

Теми рефератів

1. Нормативно-правові акти з питань наукової діяльності.
2. Організація наукових досліджень в наукових та навчальних установах.
3. Соціально-правовий статус наукових працівників.
4. Інтелектуальна власність та її гарантії.

Методичні вказівки до підготовки відповідей на питання. Підготовка до розгляду цього питання має ґрунтуватися на ознайомленні студентів з основними нормативно-правовими актами, що визначають базові напрями державного регулювання науково-дослідної роботи. При ознайомленні з цими документами доцільно виокремлювати основні їх положення (статті) іншими кольорами і обговорювати їх у вигляді дискусії, що дозволить уникнути непорозумінь при трактуванні та у подальшому використанні.

Демонстраційні матеріали до семінарського заняття містять загальну характеристику основних положень цих законодавчих та нормативно-правових актів.

Щодо конкретизації відповіді на питання п.3 доцільне опрацювання наступних документів:

1. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 12. — Ст. 165.
2. Закон України “Про науково-технічну інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 33. — Ст. 345.
3. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 253.
4. Указ Президента України “Про Міністерство освіти і науки України” від 7 червня 2000 р. № 773/2000.
5. Указ Президента України “Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених” від 24 грудня 2002 р. № 1210/2002.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” від 28 червня 1997 р. № 644.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів” від 1 березня 1999 р. № 309.
8. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про затвердження Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” № 288 від 10.06.99.
9. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників” № 121 від 21.03.97.

10. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук та про їх апробацію” № 178 від 04.04.2000

11. ГОСТ 7.1-84 "Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления";

12. ДСТУ 3582-97 "Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила";

13. ГОСТ 7.12-93 "Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила"

14. ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.

Література [1–14; 15; 26; 30; 33; 40; 56; 80]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи — закріпити й поглибити теоретичні знання, здобуті в процесі вивчення дисципліни „Наукові дослідження в галузі управління людськими ресурсами”, сформувати вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, законодавчими актами та статистичними матеріалами, а також з матеріалами власних досліджень в організаціях.

Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Ш, Щ	9
Ю, Я	10

Структура контрольної роботи така: титульний лист, вступ, питання, що висвітлює зміст проблеми, висновки, список використаної літератури.

Контрольна робота повинна мати обсяг не менше 20-ти сторінок тексту (комп'ютерний набір - 14-й кегль, 1 інтервал, шрифт Times New Roman). Всі сторінки, окрім титульної, мають бути пронумеровані. Обов'язковою умовою

написання роботи є зміст, що містить питання завдання із зазначенням сторінок, вступ та висновки, які повинні відображати власне ставлення студента до матеріалу, який вивчається, безпосередньо відповіді на питання без розриву сторінки та з зазначенням посилань на літературні джерела, а також список використаної літератури, який має містити не менше 10 джерел. При потребі оформляються додатки.

ТЕМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ

1. Аналіз сучасного стану та ефективного розвитку рекреаційних комплексів.
2. Роль природних рекреаційних ресурсів у забезпеченні рекреаційних потреб.
3. Туристичного потенціалу території, існуючих і планованих рекреаційних систем.
4. Характеристики і властивості туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів.
5. Ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану та перспектив розвитку видового (спеціалізованого) туризму.
6. Умови розвитку туризму на визначеній території.
7. Економічна оцінка природних ресурсів.
8. Оцінка природно-ресурсного потенціалу та його екологічно безпечних форм використання та відтворення.
9. Маркетингові дослідження і моніторинг ринку туристичних послуг.
10. Діагностика стану маркетингового середовища туристичних підприємств і організації.
11. Споживчі характеристики конкурентоздатних туристичних послуг.
12. Ринок туристичних напрямків (дестинацій) і географія подорожей.
13. Види турів з урахуванням потреб цільових груп споживачів туристичних послуг.
14. Програми туристичного обслуговування.
15. Туристична документація при формуванні туристичного продукту.
16. Туристична документація в процесі реалізації туристичного продукту.
17. Організація процесу обслуговування туристів в процесі реалізації туристичного продукту.
18. Організація процесу обслуговування туристів в процесі споживання туристичного продукту.
19. Організація роботи зі скаргами клієнтів.
20. Бронювання туристичних послуг.
21. Взаємодія з вітчизняними та іноземними клієнтами екскурсійного бюро.
22. Організація процесу екскурсійного обслуговування туристів і екскурсантів.
23. Організація надання анімаційних послуг різним категоріям туристів.
24. Укладання угод із зарубіжними та вітчизняними партнерами та забезпечення їх реалізації на підставі існуючих вимог міжнародного та національного договірної права.

25. Організація процесу створення і розвиток агентської мережі.
26. Аналіз структури та надання послуг на авіаційному транспорті.
27. Аналіз структури та надання послуг на водному транспорті.
28. Аналіз структури та надання послуг на залізничному транспорті.
29. Аналіз структури та надання послуг на автомобільному транспорті.
30. Продуктова, цінова та збутова політика туристичних підприємств.
31. Організація маркетингової діяльності туристичних підприємств і організацій.
32. Організація туристичними підприємствами рекламно-інформаційних заходів та ефективної маркетингової комунікації.
33. Національна та міжнародна система правового регулювання туристичної діяльності.
34. Технології сучасного менеджменту в управлінні операційними процесами в підрозділах туристичних підприємств.
35. Формування системи менеджменту туристичного підприємства без апарату управління.
36. Статистична звітність туристичного підприємства.
37. Прийоми і способи бухгалтерського обліку на туристичних підприємствах.
38. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності туристичних підприємств.
39. Планування та організація роботи туристичного офісу.
40. Концептуальні принципи управління якістю в сфері туризму.
41. Організаційні засади формування системи менеджменту якості на туристичних підприємствах України.
42. Мотивація та стимулювання праці як засіб підвищення ефективності роботи туристичного підприємства.
43. Організація кадрового забезпечення туристичного підприємства.
44. Забезпечення охорони праці та техніки безпеки на підприємстві індустрії туризму (за матеріалами...).
45. Формування та розвиток організаційної культури підприємства (установи) (за матеріалами...).
46. Управління конфліктами в трудовому колективі (за матеріалами...).
47. Методи і прийоми Паблік Рілейшнз у діяльності та розвитку туристичного підприємства.
48. Міжнародне та державне регулювання забезпечення якості надання туристичних послуг.
49. Організаційна структура як засіб реалізації обраної стратегії підприємства в галузі надання туристичних послуг.
50. Організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки туристичних підприємств.
51. Організаційно-економічний механізм управління якістю туристичних послуг.
52. Особливості управління персоналом малих підприємств сфери туризму.
53. Управління якістю надання туристичних послуг на підприємстві.
54. Формування іміджу туристичного підприємства (за матеріалами...).

55. Використання інформаційних технологій в діяльності підприємств туристичної індустрії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

А. Нормативно-правові акти

1. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 12. — Ст. 165.
2. Закон України “Про науково-технічну інформацію” // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 33. — Ст. 345.
3. Закон України “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 48. — Ст. 253.
4. Указ Президента України “Про Міністерство освіти і науки України” від 7 червня 2000 р. № 773/2000.
5. Указ Президента України “Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених” від 24 грудня 2002 р. № 1210/2002.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” від 28 червня 1997 р. № 644.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів” від 1 березня 1999 р. № 309.
8. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про затвердження Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань” № 288 від 10.06.99.
9. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про запровадження переліків та форм документів, що використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників” № 121 від 21.03.97.
10. Наказ Вищої атестаційної комісії України “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук та про їх апробацію” № 178 від 04.04.2000
11. ГОСТ 7.1-84 "Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления";
12. ДСТУ 3582-97 "Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила";
13. ГОСТ 7.12-93 "Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила"
14. ДСТУ 3008-95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.

Б. Основна література

15. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования. — К.: МАУП, 2004. — 216 с.
16. Белый И.В., Власов К.П., Клепиков В.Б. Основы научных исследований и технического творчества. — Харків: Вища школа, 1989. — 200 с.
17. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень. Підручник.- К.: АБЦ, 2002.
18. Вахрин П.И. Методика подготовки и процедура защиты дипломных работ по финансовым и экономическим специальностям: Учеб. пособие. — М.: Информационно-внедренческий центр “Маркетинг”, 2014. — 135 с.
19. Волков Ю.Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформление: Практическое пособие / Под ред. Н.И. Загурсова. — М.: Гардарики, 2015. — 160 с.
20. Державний стандарт України ДСТУ 3008 – 95 “Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення”.
21. Єріна А.М., Закотай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 212 с.
22. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. — 4-те вид., випр. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. — 255 с.
23. Закин Я.Х., Рашидов Н.Р. Основы научного исследования. — Ташкент: Укитувчи, 1979. — 182с.
24. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основы научных исследований: Навчальний посібник. _ 2-е видання. — К.: ВД "Професіонал", 2004. — 208 с.
25. Кони́на Н.Ю. Источники информации о фирмах. Учебное пособие. — М.: Изд-во МГИМО, 1995. — 60 с.
26. Коротков Э.М. Исследование систем управления — М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 2000. — с.288.
27. Кри́нецкий И.И. Основы научных исследований. — К.: Вища школа, Головное изд-во, 1981. — 207 с.
28. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. — 2-е изд., стер. — К.: О-во “Знання”, КОО, 2001. — 113с.
29. Петрович Й.М., Дубодєлова А.В., Устінова І.Г., Новаківський І.І. Менеджмент організацій: методи виконання випускних робіт: Навч. посібник / Под ред. Й. М. Петровича. — Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2010. — 160 с.
30. Прадід Ю.Ф. Кандидатська дисертація: 150 запитань і відповідей. — Сімферополь: Таврія-Плюс, 2000. — 80 с.
31. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. — К.: Знання, 2005. — 310 с.
32. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науко-дослідної діяльності. Підручник. — 3-тє вид.- К.:”Знання-Прес”. — 2013. — 295 с.

33. Щёкин Г.В. Основы кадрового менеджмента: Учебник. - 5-е изд., перераб. – К.: МАУП, 2004. – 280с.
34. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л.А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. – К.: Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, Видавництво “Толока”, 2001. – Бібліогр. - 80с.

В. Додаткова література:

35. Айгистова О.В., Забаев Ю.В., Сеселкин А.И. Введение в бизнес тур оперейтинга . М.: РМАТ, 1996.
36. Александрова А.Ю. Международный туризм: Учебное пособие для вузов. – М.: Аспект Пресс, 2001. 464 с.
37. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы. – М.: Финансы и статистика, 1997.
38. Биржаков М. Введение в туризм. – СПб.: Герда, 2001. – 400 с.
39. Биржаков М.Б., Никифоров В.И. Индустрия туризма: ПЕРЕВОЗКИ. – СПб.: Издательский дом Герда, 2001. – 400 с.
40. ГОСТ 2868 (1) 95 Туристско-экскурсионное обслуживание.
41. ГОСТ 30335-95 Услуги населению. Термины и определения.
42. ГОСТ - 28681.4 - 95 “Туристско-экскурсионное обслуживание. Классификация гостиниц”.
43. ГОСТ - 28681.0 - 90 “Стандартизация в сфере туристского экскурсионного обслуживания. Основные положения”
44. Гуляев В. Г. Организация туристской деятельности. –М.: Нолидж, 1996.
45. Гуляев В. Г. Туристские перевозки.- М.: Финансы и статистика, 1998
46. Дурович А. П. и др. Маркетинг в туризме. – Минск: Экономпресс, 1998
47. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организации. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 2002. – 200 с.:ил.
48. Захарина А. М. и др. География сферы обслуживания. – М.: Просвещение, 1980.
49. Ильина Е. Н. и др. Основы туристской деятельности. – М.: Российский международный институт туризма, 1992.
50. Ильина Е. Н. Менеджмент транспортных услуг. Учебник. - М.: РМАТ, 1997.
51. Исмаев Д.К. Работа туристской фирмы по организации зарубежных поездок. –М.: ВШТГ, 1996.
52. Квартальнов В. А. , Федорченко В.К. Туризм социальный: история и современность: Учеб.пособие. – К.: Выща шк., 1989. – 342 с.: ил.
53. Кононыхин С.В. Техника и технология услуг туристического бизнеса: Конспект лекций / ДИТБ. Ч.І. – Изд. 2-е перераб. и доп. Донецк, 2002. – 229 с.
54. Крачило Н. П. Основы туризоведения. – К.: Вища школа, 1980
55. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг. — К.: Альтерпрес, 2004.- 420с.
56. 2004.- 420с.
57. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997.

58. Мальська М.П. Організація туристичного обслуговування. – К.:Знання, 2011. – 275 с.
59. Мініч І.М. Технологія туристської галузі: Навч.-метод. посібник вивчення дисципліни. – К: Видавництво КУТЕП –Друк, 2006. -163 с.
60. Организация туризма: Учеб. пособие / А.П. Дурович, Н.И. Кабушкин, Т.М. Серегеева и др.; Под общ. Ред. Н.И. Кабушкина и др. – Мн.: Новое знание, 2003. – 632 с.
61. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка; Київ, ун-т туризму, економіки і права. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
62. Сенин В. С. Введение в туризм. – М., 1993. – 110 с.
63. Смолій В.А. , Федорченко В.К., Цибух В.І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. / Передмова В.М. Литвина. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. –372 с.
64. Сокол Т.Г. Основи туризмознавства: навч. посібник. К.:Ред Лайн, 1999. – 77 с.
65. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : підручник. К. : Грамота, 2006. – 263 с.
66. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посіб. / За ред. проф. В.К. Федорченка; автори: Л.Г. Лук'янова, Т.Т.Дорошенко, І.М. Мініч. – К.: Вища школа, 2001. – 237 ст.
67. Ушаков Д.С. Технологии выездного туризма: Учебное пособие. Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов-н/Д: Издательский центр «МарТ», 2005. – 384 с. (Серия «Туризм и сервис»)
68. Федорченко В.К., Мініч І.М. Туристський словник-довідник: Навчальний посібник. – К.: Дніпро, 2000. –160 с.
69. Федорченко В.К., Любіцева О.О., Бабарицька В.К. Організація туризму в Україні і за рубежом, Учб-метод. посібник. - К., Київ. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, КІТЕП. 2000. – 110
70. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. / Передм. В.А. Смолія. – К.: Вища шк., 2002. – 195 с.: іл.